

Sissejuhatav materjal metsaistutus- ja raadamistöödeks

JUHEND TÖÖTAJATELE

METSÄMIESTEN
SÄÄTIÖ

Tapio Palvelut Oy (edaspidi Tapio) kui materjali koostaja ja juhendi sisu autor vastutab selle eest, et juhend on koostatud professionaalselt, hoolikalt ja vastavalt valdkonnas valitsevale heale kutsetavale. Juhendi sisu vastab ettevalmistamisel kasutatud taustamaterjalile ning Tapio ei vastuta seetõttu hiljem näiteks materjalide tõlgendamise muudatuste või uutest uurimistest tulenevate asjaolude eest. Juhendi kirjutamisel on Tapio saanud kolmandatelt isikutelt materjale ja publikatsioone, mille õigsust ja korrektsust Tapio on ilma eraldi uuringute ja kontrollita usaldanud.

Nieminen, A., Anttila, T. 2023. Sissejuhatav materjal metsaistutus- ja raadamistöödeks. Tapio väljaanne.

© Tapio Palvelut Oy
ISBN 978-952-7435-08-3
ISBN 978-952-7435-13-7 (pdf)

Väljaande ettevalmistamisel on osalenud:
Heikki Savolainen, Metsähallitus Metsätalous Oy
Toni Pajula, METO – Metsäalaan Yrittäjät ry
Reetta Pilhjerta, Metsäteollisuus ry
Jari Sirviö ja Riikka Vasama, Soome Tööstusliit
Jyrki Ilves, SEDU Seinäjoen koulutuskuntayhtymä
Tuija Luukkanen, Tornator Oyj
Markus Tähkänen, Yksityismetsätalouden Työnantajat ry
Ville Manner, Metsäkoulutus ry

Täname juhendi kommenteerimise eest peainspektorit Piia Strandenit Soome immigratsiooniametist, juhtivinspektorit Merja Laakkot Ida-Soome regionaalvalitsusest ja juristi Heikki Sivulat Metsäteollisuus ry-st.

Kaanepilt: Kimmo Haimi / Tapio Palvelut Oy
Materjali pildid:
Kimmo Haimi, Ari Nieminen, Kalle Vanhatalo, Tarja Anttila / Tapio Palvelut Oy
Marianne Ahonen Photography / Tornator Oyj (lk 11 ja 13)
Hanna Karppinen / Metsähallitus Metsätalous Oy (lk 21)
Pentti Väisänen (lk 12)
Johnny Sved (lk 9)
Joonised: Juha Varhi, Metsänhoidon suositukset / Tapio Oy

Projekti rahastajad:
Metsämiesten Säätiö
Yksityismetsätalouden työnantajat ry
Metsähallitus Metsätalous Oy
Tornator Oyj

Väljaanne on valminud koostöös ettevõtetega Metsäkoulutus ry, Yksityismetsätalouden Työnantajat ry, Metsähallitus Metsätalous Oy, Tornator Oyj, SEDU Seinäjoen koulutuskuntayhtymä, Teollisuusliitto, METO – Metsäalan Yrittäjät ry ja Metsäteollisuus ry osana hankest, mida on rahastanud Metsämiesten Säätiö ja on toetanud Metsäkoulutus ry.

Sisukord

TURVALISELT METSATÖÖDEL	4
ISTUTAMINE	5
Istutaja tööriistad	5
Tööohutus istutustöödel	6
Istutustoru ja istutuskasti reguleerimine	7
Mullapakiga istikute istutamine	8
Istikute kvaliteedikontroll ja nende ladustamine töömaal	9
Istutustihedus	9
OHUTUS- JA TÖÖJUHISED VÕSALÕIKURI KASUTAMISEL	10
Võsalõikuri töökindlus	10
Isikukaitsevahendid võsalõikuriga töötamisel	12
Võsalõikuri rakmete reguleerimine	12
Lõikesektorid	13
Istandiku varajane hooldusraie	14
Istandiku harvendusraie	14
Raieplatside eelraie	16
Raie metsastatud alal	16
TULUNDUSMETSAD E SÄILITAMINE	17
TÖÖTAJANA SOOMES	18
Töötamisõiguse tagamine metsatöödel	18
Töölepingu sõlmimine (kui sõlmite töölepingu Soomes)	19
HEAD TAVAD TÖÖMAAL	22
Kasulikud lingid	23

Turvaliselt metsatööl

Ärge unustage metsatööl valmistuda ohutuks ja hoolitsege tööohutuse eest.

- ▶ Tehke tööpäeva jooksul **piisavalt pause** ja ärge unustage vett juua.
- ▶ Enne söömist peske alati käsi.
 - ▶ Vajadusel tooge puhas vesi kohale kanistris.
- ▶ **Võtke oma esmaabikomplekt töökohale kaasa** ja hoidke autos iga tööühma jaoks hästi varustatud esmaabikomplekti.
- ▶ Kandke kaasas täielikult laetud akuga telefoni ja kasutage **rakendust 112**. See rakendus võimaldab teil kiiresti hädaabinumbri ühenduse luua ja teie asukohta maastikul kindlaks teha.
- ▶ Tööandja hangib töötaja tööks vajaliku kaitseriistuse ja muu varustuse (Metsamajandajate kollektiivleping, § 10 ja tööohutusseadus, § 8).

Esmaabikomplekt, puugitangid, mesilasmürgi või ussimürgi vastane esmaabikomplekt ja silmaloputusvedelik peaksid töökohal kaasas olema.

Üldised tööohud metsatööl

- ▶ Kõige sagedamini juhtub metsatööl kukumisest või libisemisest tingitud tööõnnetusi. Metsas töötades kandke korralikke tööjalatseid, millel on sügav, haarduv ja libisemist takistav tallamuster. Head tööjalatsid toetavad ka pahkluid.
- ▶ Ohutusriskiks võivad metsatööl olla ka **puugid, herilased ja rästikud**.
- ▶ Kui tööpäevaks ennustatakse tugevat tuult või tormi, siis **arvestage varisemisohtlike puudega** ning pöörake tähelepanu kaitset pakuvate puude rühmadele töömaal ja lageda ala servas. (www.ilmatieteenlaitos.fi/varoitukset)

Autoga töökohale sõitmine

- ▶ **Autoga sõites järgige kiirusepiiranguid** ja metsateedele sobivat kiirust.
- ▶ Jälgige, et auto ei segaks teisi liiklejaid ning et auto alla ei jääks tuleohtlikku taimestikku nagu kuiva hein või muru.
- ▶ Töökohale minnes jätke enda/tööandja kontaktandmed auto armatuurlauale, et maaomanik saaks vajadusel teiega ühendust võtta.

Parkige auto nii, et selle esiosa oleks juba sõidusuunas.

Istutamine

- ▶ Metsa istutamisel kasutatakse tavaliselt mullapakiga istikuid ja töövahendina istutustoru. Istik on kasvatatud mullapakis, mis kaitseb istiku juuri ja hõlbustab istutustööd.
- ▶ Töö õnnestumine eeldab, et istutuskohas on tehtud kasvupinnale sobiv mullaharimine ning istutuskohade arv vastab soovitud istutustihedusele.
- ▶ Käesolevas tööjuhendis kirjeldatakse lühidalt istikute istutamise tehnikat ja tööohutust.

Istutaja tööriistad

- ▶ Istutaja töövahenditeks on istutustoru ja istutuskast.
- ▶ Veenduge, et istutustoru oleks istikute jaoks sobiv.
- ▶ Pange tähele, et istutustorusid on erineva suurusega, toru paksus varieerub vahemikus 38–75 mm.
 - ▶ Toru siseläbimõõt peab olema ca 10 mm suurem kui istiku juurepaki läbimõõt.
 - ▶ Istikukasti sildil on tavaliselt kirjas mullapakiga istiku suurus; väike mullapakk, keskmine mullapakk või suur mullapakk.
 - ▶ Väikeste mullapakkidega istikute jaoks kasutatakse hargiga varustatud 38–50 mm istutustorusid ja suurte mullapakkidega istikute jaoks hargiga varustatud 63–75 mm istutustorusid.
- ▶ Levinuim on keskmiselt suure mullapakiga istik, mille jaoks kasutatakse 55 mm istutustoru.

Tööohutus istutustöodel

- ▶ Tavaliselt töödeldakse okaspuu istikuid taimekaitsevahendiga, et kaitsta neid kahjurite eest.
- ▶ Taimekaitseained võivad põhjustada allergiat või nahalööbeid, mille vältimiseks on vajalik kanda kaitseriietust ja nitrilkattega kaitsekindaid.
- ▶ **Peske käsi enne söömist ja vaheaegadel.** Vajadusel tuleb töökohale kätepesuks tuua kanistris puhas vesi.
- ▶ **Töötades hoidke selg sirge,** et tööasend ei tekitaks asjatut koormust.

Kaitseriietus

- ▶ Istikute istutamisel ja käsitlemisel kandke **nitrilkattega kaitsekindaid ja pikkade varrukatega kaitseriietust, mis katab käsi.**
- ▶ **Tööjalatsid** valige vastavalt istutuskoha tingimustele, näiteks jalalaba ja pahkluud toetavad matkajalatsid või tugeva tallaga kummikud.
- ▶ Kaitske oma pead ja keha päikese eest. Kevadpäike kõrvetab kaitsmata nahka kergesti.

Istutustoru ja istutuskasti reguleerimine

- ▶ Istutustorus on sügavuspiiraja, mis aitab ette valmistada sobivat istutusauku mullapakiga istiku jaoks.
- ▶ **Vajadusel reguleerige sügavuspiirajat, et tagada õige istutussügavus**, vabastades kinnitusmutri.
- ▶ Istutusauk peab olema piisavalt sügav, et katta mullapakk umbes 3–4 cm mineraalmulla või kõdunenud turba kihiga.
- ▶ Seadke piirik vastavalt mullapaki suurusele, et istutustoru tekitaks õige suurusega istutusaugu.
- ▶ Kasutage istutamise ajal mullapakkidega istikute transportimiseks istutuskasti.
- ▶ **Reguleerige istutuskasti öla- ja vöökohta rakmed vastavalt oma kehale.**
 - ▶ Istutuskaste ja rakmeid on erinevat tüüpi. Soovitav istutuskasti mudel on selline, mille rakmetes on vöörihm, et raskus jaguneks ühtlaselt õlgadele ja puusadele.
- ▶ Pange istutuskasti sobivas koguses istikuid.
- ▶ Ärge pange istutuskasti liiga täis → et vältida istiku kahjustamist.
- ▶ Sõltuvalt istutustehnikast võib istutuskasti asetada paremale või vasakule kehapoolale.

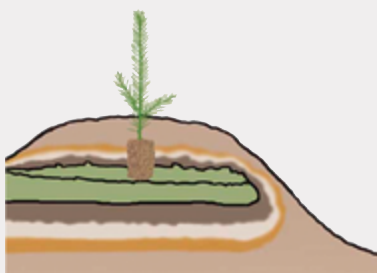
Mullapakiga istikute istutamine

- ▶ Istutage istik ettevalmistatud pinnasesse selle kõrgeimasse kohta võimalikult sirgelt.
- ▶ Istutustoru vajutamisel tehke seda maapinnaga ristisuunas. → Sel juhul on istutusaugu serv sirge ja istik jääb õigesse asendisse.
- ▶ Valige istutuskohaks nii, et istiku ümber on igas suunas vähemalt 15 cm lahtist mineraalmulda või turvast.

Istutustööde etapid

1. Tihendage ja tasandage istutuskohaks.
2. Vajutage istutustoru istiku istutuskohaks. ÄRGE suruge toru jõuga maasse.
3. Vajutage jalaga pedaali, et avada istutusauk istutustoru lõugade abil.
4. Laske istikul läbi toru istutusauku vajuda.
5. Tõstke toru istutusaugust välja ja sulgege toru lõuad, kasutades vabastusriivi.
6. Olge toru tõstmisel ja lõugade sulgemisel ettevaatlik, et mitte kahjustada istiku ladvaosa.
7. Katke mullapakk vähemalt 3–4 cm mineraal- või turbamulla kihiga.
8. Veenduge, et vähemalt pool istiku võrsest jääks maapinnast kõrgemale.
9. Tihendage kergelt mullapakiga istiku ümbruses olevat maapinda. Ärge kahjustage istikut!

Istutage istikud mätastesse nii sügavale, et mullapakk ulatuks mättas oleva huumusekihini.

Istikute kvaliteedikontroll ja nende ladustamine töömaal

- ▶ Istikute mullapakid peavad olema niisked, kuid mitte liiga märjad.
- ▶ Suruge mullapakk kergelt kokku; kui sellest kukub mõni tilk vett, on mullapaki niiskus sobiv.
- ▶ Ärge istutage kahjustatud või halva kvaliteediga istikuid. Istikutel ei tohi olla:
 - mitut latva ega pruunisust.
 - hallituse, seente või kahjurite jälgi.
 - kõverusi või mehaanilisi kahjustusi.
- ▶ Avage istikute laoplatsil olevad istikukastid ja kastke neid ladustamise ajal.
- ▶ Kastmisvajadus oleneb õhutemperatuurist ja säilitamise kestusest – **ettevaatust ülekastmisega!**
- ▶ Istikutega mullapakid peavad ladustamise ajal olema niisked, kuid mitte liiga märjad.
- ▶ Kõige paremini sobib istikutega mullapakkide kastmiseks kastekann, millega saab kastmisvett ühtlaselt ja sobivas koguses peale kanda.

Istutustihedus

Erinevate puuliikide puhul kasutatakse erinevat istutustihedust. Metsamajanduse soovitude kohaselt on männi istutustihedus 2000–2400 taime hektari kohta ja kuusel 1500–1800 taime hektari kohta. Konsulteerige alati oma tööandjaga soovitud istutustiheduse osas. Istutustihedus on tavaliselt märgitud tööjuhistes.

Istutussageduse jälgimine

- ▶ Kontrollige regulaarselt istutussagedust. Kasutage 4-meetrist keppi, et teha ringikujuline katseala. Üks istik katsealal võrdub 200 istikuga hektari kohta. Vt näidispilti ringikujulise katseala tegemisest lk 15.
 - ▶ Nt: 9 taime katsealal → $9 \times 200 = 1800$ tk.

Ohutus- ja tööjuhised võsalõikuri kasutamisel

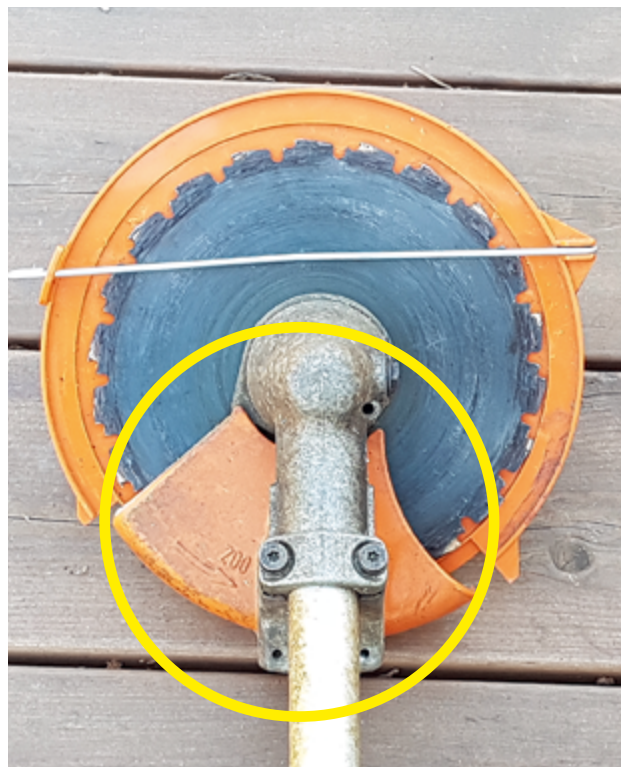
Metsas kasutatakse lageraiet peamiselt istandike hooldamisel ja harvendatavate istandike metsade hooldusraiel ja metsauuendusosalade raadamisel. Võsalõikur on tõhus tööriist ja selle kasutamine on ohutu, kui lõikurit ja selle turvavarustust on nõuetekohaselt korras hoitud ning järgitakse õigeid töövõtteid ja töömaal hoitakse piisavat vahekaugust (üle 15 meetri) teistest töötajatest.

Võsalõikuri töökindlus

Veenduge, et võsalõikuri

- terale sobiv kaitse on paigas ja terve.
- ÄRGE eemaldage terakaitset!**
- tera on terve, pragudeta või mõradeta.
- kütusepaak ja paagi kork on terved.
- rakmed sobivad kasutatavale lõikurimudelile ja päästik on töökorras.

- ▶ Kontrollige tera regulaarselt, koputades seda kergelt viili käepidemega. Terve tera "heliseb puhtalt".
- ▶ **Lõikuri transportimisel, sõidukis või töömaal kasutage alati terakaitset.**
- ▶ Veenduge, et võsalõikuri gaasihoob on heas seisukorras ja turvapäästik töötab nõuetekohaselt.
- ▶ Turvapäästik hoiab ära lõikurile tahtmatu gaasi andmise.
- ▶ Drosselpäästiku konstruktsioon varieerub olenevalt lõikuri mudelist.

Enne töö alustamist veenduge, et

- lõikur on tehniliselt korras.
- tera on vastavalt pöörlemissuunale õigesti kinnitatud.
- tera on teritatud ja tasakaalustatud.

Lõikuri kontrollimine on eriti oluline, kui kasutate laenatud võsalõikurit või tööandja võsalõikurit.

Lõikuri hooldamisel on alati soovitatav kasutada vastavale lõikuri mudelile sobivaid tööriistu, näiteks koos lõikuriga ostetud tööriistu ja tarvikuid.

Kütuse transportimisel töömaale on soovitatav kasutada mootori- ja puhastustöödeks mõeldud kombikannu, mille tila on varustatud ületäitumiskaitsega. Sel juhul ei leki võsalõikuri tankimisel kütust ja see ei valgu maapinnale.

Kui segate kütust ise, veenduge, et kasutatav õli on võsalõikuri 2-taktilise mootori segakütuse jaoks sobiv.

Kombikannust saab eemaldada teraõli paagi, mis pole võsalõikuri kasutamisel vajalik.

Võsalõikuri tera viilimisel kasutage viilijuhikut, et viilimisnurk oleks õige.

Isikukaitsevahendid võsalõikuriga töötamisel

Võsalõikuriga töötamisel kasutage

- pilkupüüdva värviga, näiteks oranži tööjopet, nagu on näidatud alltoodud pildil
- ilmastikukindlat keha katvat kaitseriietust
- kiivrit, kuulmiskaitseid ja näovisiiri
- kaitsekindaid
- maastikul kasutamiseks sobivaid tööjalatseid, mis toetavad jalalaba ja pahkluid.

Võsalõikuri rakmete reguleerimine

- ▶ Reguleerige külgmised rihmad nii, et rakmed istuksid otse õlgadele, kui lõikur on nende külge kinnitatud. Sel juhul jaotub lõikuri raskus mõlemale õlale ühtlaselt.
- ▶ Reguleerige riputuskonksu kõrgust rakmete kiirühenduste abil nii, et konks jääks 10–15 cm vööst allapoole.
- ▶ Reguleerige käepidemed nii, et käed oleksid veidi ettepoole painutatud ja käepidemed oleksid üksteisest sobival kaugusel.
- ▶ Reguleerige lõikuri riputuskonksu korpuse torus oleva regulaatori abil nii, et kui lõikuri paak on poolenisti täidetud ja lõikur ripub vabalt, oleks tera maapinnast umbes 30 cm kõrgusel ja lõikur tasakaalus.
- ▶ Võimalik on, et lõikurite rakmed ja nende reguleerimine erinevad mudeliti.

Lõikesektorid

- ▶ Lõikamisel kasutage tera külgservi.
- ▶ **Ärge lõigake tera esiservaga!** Esiserva kasutamine lõikamisel põhjustab kergesti küljelöögi, mille tulemusel võib tera tabada puud, kivi või muud takistust.
- ▶ Suuremate puude täpseks lõikamiseks ja langetamiseks kasutage tera vasakut külge.
- ▶ Kasutage tera paremat poolt eelkõige väikeste puude ja pöösaste langetamisel.
- ▶ Lülitage lõikuri mootor alati välja, enne kui eemaldate tera külge kinni jäänud oksa või puudutate tera muul viisil!

**Ärge unustage
töötamise ajal piisava
distsantsi hoidmist!**

Kui samal töömaal töötab
võsalõikuriga kaks või enam
inimest, peab nende vaheline
ohutu töökaugus olema
15–20 meetrit.

Istandiku varajane hooldusraie

Varasel hooldusraiel eemaldatakse kasvatatava puuliigiga konkureeriv alusmets ja võsa. Vältida tuleb lehestiku asjatut eemaldamist. Kasvatatavate puude tihedust korrigeeritakse hiljem istandiku harvendusraie käigus.

Istandiku varajasel hooldusraiel eemaldatakse

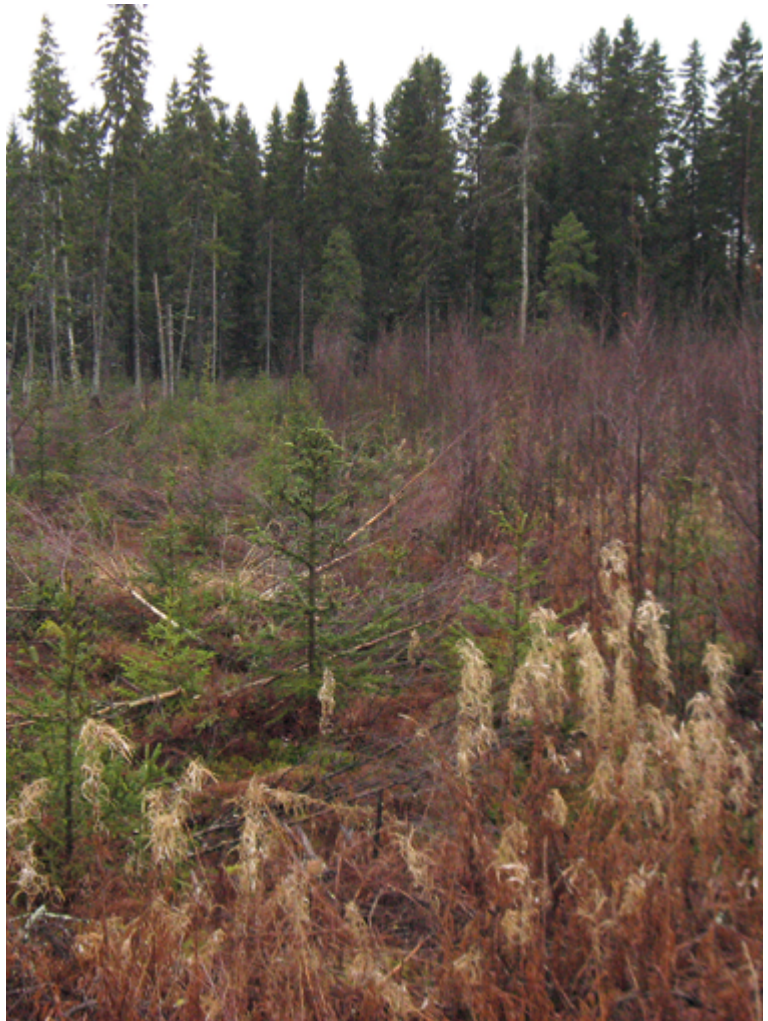
- seemnest tärganud puudest ca 1–1,5 meetri kaugusel kasvavad ja kasvu takistavad lehtpuud
- selgelt ülekasvanud puud
- võsamets tavaliselt täielikult
- kõik istandiku lehtpuud, kuna lehtpuu suurendab männiistandikus seenhaiguste riski.

Istandiku tööjuhendis on selgitatud, kuidas raiealal varajast hooldusraiet tehakse ning millised puuliigid jäetakse kasvama ja millise tihedusega.

Istandiku harvendusraie

Istandiku harvendusraietel kohandatakse kasvatatavate puude tihedus kasvukohale sobivaks. Istandikus kasvatatakse sageli üht põhipuuliiki, milleks on mänd, kuusk või kask, kuid oluline on edendada segapuistute kasvatamist ja jätta puistusse kasvama ka teisi puuliike. Lehtpuude jätmine okaspuuistandikesse soodustab mitmekesisust ja toetab puistu tervist. Valdavalt kaskedega istandikes jäetakse segapuudeks männid ja kuused ning muud lehtpuud. Jätke alati alles väärislehtpuud (tamm, jalakas, vaher, pärn ja saar).

- ▶ Eemaldage lehtpuud, mis jätavad kasvavad puud varju.
- ▶ Eemaldage kahjustatud, haiged ja halva kvaliteediga puud.
- ▶ Halva kvaliteediga puud võib jätta kaitset pakkuvatele tihendikele, avatud aladele ja alles jätavate puuderühmade alale.
- ▶ Jätke okaspuude istandikku ka lehtpuid, et säiliks puuliikide mitmekesisus.
- ▶ Pärast harvendusraiet jääb kasvatavate puude vahele rohkem kui meeter.
- ▶ Ärge jätke langenud puid kraavidesse ega käiguteedele.

Istandiku harvendusraie puhul harvendatakse sihttiheduseni, mis sõltub puude kõrgusest, kasvukohast, geograafilisest asukohast ja puuliigist.

Istandiku harvendusraietel jäetakse tiheduseks:

- männiistikutel ca 2000–2200 tüve hektari kohta
- kuuseistikutel reeglina 1800–2000 tüve hektari kohta
- arukase istikutel ca 1600 tüve hektari kohta
- umbes 2000–2500 tüve hektari kohta turbaaladel kasvanud kaseistikute puhul.

Istandiku tööjuhendis on kirjas sihttihedus ja alal kasvatatavate puude arv, mis võib erineda ülaltoodud istutustihedustest. Lisaks on istandiku tööjuhendis või istandiku hooldustööde tellija tööjuhendis tavaliselt kirjas, millised puuliigid kasvavasse puistusse jäetakse.

Näiteks võib istandiku tööjuhendis kasvatatavate puude arvuks olla märgitud 1800 tüve hektari kohta ja põhipuuliigiks kuusk, kuid eesmärk on, et kasvatatavatest puudest vähemalt 20% oleks lehtpuid. Sel juhul võib istandikus pärast harvendusraiet olla kuuski 1400 tüve hektari kohta ning kaske ja muid lehtpuid kokku 400 tüve hektari koht.

Sihtsageduse jälgimine

- Kontrollige korrapäraselt harvendustööde tulemusi, et need vastaksid sihttihedusele. Kasutage 4-meetrist keppi, et teha ümmargune katseala: Tehke kepiga täisring ja lugege kokku puude arv alas, milleni kepp ulatub. Üks puu katsealal vastab 200 taimale hektari kohta.

► Näide: 12 taim katsealal →
 $12 \times 200 = 2400$ tk.

Alusmets on kasvatatava puistu all looduslikult tekkinud noor puistu. Eelraietel võetakse maha nähtavust takistav ning materjali- ja energiapuuks mittesobiv alusmets.

Raieplatside eelraie

Raieplatside eelraiel eemaldatakse metsa ülestöötamist takistavad väikesekasvulised puud ehk alusmets. Eelraie eesmärk on parandada metsa ülestöötamise, eelkõige mehhaniseeritud raie tingimusi.

Eelraie

- parandab nähtavust töömaal
- hõlbustab harvesteri pea viimist mahavõetavate puude tüvele
- vähendab metsa ülestöötamisel tekkivaid puukahjustusi.

Tavaliselt ei ole vaja eemaldada sellist alusmetsa, mis ei sega metsa ülestöötamist. Üldjuhul piisab alusmetsa eemaldamisest umbes 1 meetri kauguselt paberi- ja palgipuude tüvede ümber.

- ▶ Eelraie alale on hea jätta ulukite jaoks kaitset pakkuvaid tihendikke 4–5 tk hektari kohta.
- ▶ Töömaal olevate alles jäetavate puurühmade alusmetsa ei tohi ära lõigata.
- ▶ Kui töömaal on elektriliinid, tuleb puhastamisel olla ettevaatlik võimalike posti toetavate vaierite suhtes.
- ▶ Puidu ladustamisalad on tavaliselt täielikult puhastatud, laoplatz ei tohi asuda elektriliinide vahetus läheduses.

Töömaa tööjuhendis kirjeldatakse tavaliselt eelraie meetodit ja töömaa ohutusriske (elektriliinid, pehmed kohad jne) ning rakendatavaid looduskorralduslikke meetmeid, näiteks kaitset pakkuvate tihendike ja allesjäetavate puurühmade arv ja asukoht.

Raie metsastatud alal

Metsastatud alal teostatav raie parandab kasvatatava metsa kvaliteeti ning hõlbustab istandiku hooldust lähiaastatel noore puistu eemaldamise kaudu. Raietöödel tuleks säästa elujõulisi männi- ja kuuseistikuid. Eemaldatakse ainult istutamist ja metsatööd takistav alusmets.

Raiest jäävad välja elurikkuse seisukohalt olulised alad nagu mäeservad, soode äärealade üleminekuvööndid, väikeveekogud ja rannasiilud, aga ka alles jäetavate puurühmade alustaimestik. Lisaks on hea jätta ulukitele 4–5 kaitset pakkuvat tihnikut hektari kohta.

Tulundusmetsade säilitamine

- ▶ Oluline on hoolitseda looduskaitsemeetmete eest raie- ja istandike aladel.
- ▶ **Võimalusel säästke lehtpuid nagu lepp, pihlakas ja remmelgas.**
- ▶ Jätke alati alles väärislehtpuud (tamm, jalakas, vaher, pärn ja saar).
- ▶ Jätke töömaale kaitset pakkuvaid tihnikuid ulukite jaoks, **4–5 kaitset pakkuvat tihnikut hektari kohta.**
- ▶ Kaitset pakkuva tihniku on umbes 100–200 m² suurune tihe, 1–3 meetri kõrgune taimestik, mis jäetakse istandike- ja raiealadel töötlemata.
- ▶ Jätke veekogude äärde, allikate ümber ja soolade servadesse üleminekuvööndisse vähemalt 10 meetri laiune kaitsevöönd.
- ▶ Järgige tööandja täpsemaid, kohaspetsiifilisi juhiseid looduskorralduse meetmete rakendamiseks.

Veekogude äärde jäetakse kaitseriba.

Lepp on hea segalehtpuu.

Kuuserühmad võivad moodustada kaitset pakkuva tihniku.

Töötajana Soomes

Töötamisõiguse tagamine metsatööl

Enne Soomesse saabumist tehke kindlaks, millel põhineb teie töötamise õigus.

► **ELi riikide, EMP riikide ja Šveitsi kodanikuna saate Soomes ilma registreerimata töötada järjest 90 päeva.**

- Sellest pikemaks töötamiseks tuleb taotleda immigratsiooniametist (Migri) elamisõiguse registreerimist, esitades Migri teeninduspunkti pabervormil avalduse või täites elektroonilise vormi portaalis Enter Finland ja käies end teeninduspunktis tuvastamas. Vt juhiseid aadressil <https://migri.fi/eu-kansalainen>.
- Registreerimiseks tuleks aeg eelnevalt kokku leppida, vt täpsemalt <https://migri.fi/ajanvaraus>.
- Põhjamaade kodanikud peavad registreerima oma viibimise digi- ja rahvastikuameti: <https://migri.fi/oleskeluoikeuden-rekisterointi>
- Esitage oma tööandjale töötaja tõend A1, mis kinnitab, et teil on olemas koduriigi õnnetusjuhtumi- ja pensionikindlustuse poliis.

► **Muude kui ELi ja EMP riikide või Šveitsi kodanikud peavad enne Soome sisenemist hankima elamisloa, mis annab õiguse päritoluriigis töötamiseks.**

- Esimese elamisloa taotlemiseks vajaliku juhendi leiate immigratsiooniameti veebilehelt <https://migri.fi/ensimmainen-oleskelulupa>.
- Kui vajate pikendatud elamisluba, taotlege seda immigratsiooniametist mitte varem kui kolm (3) kuud enne esialgse elamisloa kehtivusaja lõppu, kuid elamisloa kehtivuse ajal. Vt täpsemalt <https://migri.fi/jatkolupa>.
- Pange tähele, et kui teie elamisluba aegub enne, kui olete elamisloa pikendamise taotluse esitanud, siis teie töötamise õigus katkeb koheselt.

► **Kui olete lähetatud töötaja**

- Teil on päritolumaa seadusandluse kohane tööleping tööandjaga, kes saadab teid ajutiselt Soomesse tööle.
- Oma töötamise õigust tuleb Soomes töö tellijale või tööandjale tõendada, esitades passi või ametliku reisidokumendi ja vajadusel elamisloa.
 - Kui olete ELi või EMP riigi kodanik, saate Soomes ilma registreerimata töötada järjest 90 päeva.
 - Kui olete mõne muu kui ELi ja EMP riikide või Šveitsi kodanik, peate enne Soome tulekut hankima elamisloa, mis annab õiguse töötada päritoluriigis.
 - Hankige oma päritoluriigist tõend A1 ja esitage see töö tellijale või tööandjale Soomes.
- Soomes tehtud töö eest tuleb maksta palka, mis ei ole väiksem üldiselt kohaldatavas kollektiivlepingus sätestatud tasemest. Metsatöölisele kehtib metsamajandajate kollektiivleping.
- Kui reisite Soomes metsatöölisena erinevatesse piirkondadesse ja töökohtadesse, hüvitab teie tööandja reisi- ja majutuskulud vastavalt Soome kollektiivlepingule. Kollektiivlepingus sätestatud sõiduhüvitiste arvestamiseks tuleb töölepingusse märkida selle korteri aadress, kus te Soome tülles esimest korda ööbisite.
- Soomesse reisimise kulud, nagu reisi- ja majutuskulud, hüvitab eelkõige teie tööandja vastavalt teie koduriigi regulatsioonidele.

Töölepingu sõlmimine (kui sõlmitakse töölepingu Soomes)

- ▶ **Metsatööde hooajatöötaja load** (hooajatöötaja tõend, hooajatöötaja viisa ja hooajatöötaja elamisluba)
 - ▶ Hooajatöötaja luba metsandussektori hooajatööde tegemiseks saavad taotleda muude kui ELi ja EMP riikide või Šveitsi kodanikud, kui on olemas tähtajaline tööleping Soomes tegutseva ettevõttega, vt <https://migri.fi/kausityo>.
 - ▶ Kui saate Soomes viibida ilma viisata (viisavaba riigi kodanik) ja teie hooajatöö kestus ei ületa 90 päeva, taotlege immigratsiooniametist hooajatöötaja tõend. <https://migri.fi/kausityotodistus>.
 - ▶ Kui Soomes viibimiseks on vaja viisat ja töö kestus on maksimaalselt 90 päeva, taotlege hooajatöötaja viisat päritoluriigis Soome saatkonnast enne Soome sisenemist, vt <https://um.fi/viisumi-suomeen#Kausity%C3%B6nteko%20viisumilla>.
 - ▶ Kui teie hooajatöö Soomes kestab kokku üle 90 päeva, kuid mitte rohkem kui 9 kuud aastas, taotlege hooajatöötaja luba, vt <https://migri.fi/kausityooleskelulupa>.
 - ▶ Kui tulete Soome metsatöödele kauemaks kui 9 kuuks, on teil alati vaja töötaja elamisluba, vt <https://migri.fi/tyontekijan-oleskelulupa>.
- ▶ **Paluge tööandjal sõlmida tööleping kirjalikult.**
 - ▶ Lepingu dokumendi pealkiri on alati "Tööleping", mis tähendab töötaja ja tööandja vahelist lepingut palgatöö kohta.
 - ▶ Tööleping võib olla tähtajaline või tähtajatu.
 - ▶ Töötaja ja tööandja esindaja allkirjastavad töölepingu, milles märgitakse ka allkirja andmise kuupäev.
- ▶ **Töölepingus peab olema märgitud kollektiivleping, mida järgitakse. Kui teavet pole, siis küsige, millist kollektiivlepingut töö järgitakse.**
 - ▶ Kollektiivleping on kokkulepe teatud valdkonna, näiteks metsanduse töötingimuste kohta, mida järgivad kõik valdkonna töötajad.
- ▶ **Kui olete sõlminud töölepingu, olete kohustatud tegema tööd hoolikalt, järgides tööandja ohutusjuhendeid ja muid eeskirju.**
 - ▶ Kui soovite töökohta vahetada, peate järgima kollektiivlepingus sätestatud etteteatamistähtaega.
- ▶ **Teie tööandja on kohustatud teile maksma töölepingus kokkulepitud töötasu koos kollektiivlepingus sätestatud lisatasudega ning tagama teile töötamise turvalises töökeskkonnas.**
 - ▶ Teie töösuhe lõpeb siis, kui
 - teie tähtajaline tööleping lõpeb.
 - lõpetate ise oma kehtiva töölepingu.
 - tööandja ütleb teiega töölepingu üles põhjendatud alusel.
 - ▶ Kui kirjalikku töölepingut pole sõlmitud, küsige tööandjalt kirjalikku selgitust peamiste töötingimuste kohta (infokast).

Peamiste töötingimuste selgitus sisaldab vähemalt järgmist:

- ▶ Tööandja ja töötaja nimi ning asukoht või tegevuskoht (aadress).
- ▶ Töösuhte alguse aeg ja tähtajalise töölepingu lõppemise aeg või selle eeldatav lõppemise aeg.
 - ▶ Tähtajalise töölepingu kestuse saab kokku leppida näiteks nii: "Istutustegevuste ja istandiku hooldustööde hooaeg 2023 ning tähtajalise töösuhte eeldatav lõppemise aeg 30.09.2023".
- ▶ Kehtiva töölepingu ülesütlemise tähtaeg
 - ▶ Metsatöölisel järgitakse metsanduse kollektiivlepingus sätestatud etteteatamistähtaegu, mille pikkus sõltub töösuhte kestusest.
- ▶ Katseaeg töösuhte alguses, mille jooksul töötaja või tööandja saab töölepingu üles öelda etteteatamistähtajata.
 - ▶ Katseaaja pikkus võib olla maksimaalselt pool tähtajalise töösuhte kestusest, kuid mitte rohkem kui kuus (6) kuud.
- ▶ Töökoht, või kui töötajal puudub peamine kindel töökoht, siis selgitus põhimõtete kohta, mida töötaja erinevatel töökohtadel töötamisel järgib (töölähetuse alguskoht Soomes, aadress).
- ▶ Töötaja põhitööülesanded ja töökohal kehtiv Soome kollektiivleping.
- ▶ Määratud töötundide arv.
 - ▶ Regulaarne tööaeg Soomes on maksimaalselt 8 tundi päevas ja 40 tundi nädalas.
 - ▶ Metsatöölise tööle (nt võsalõikuriga tehtavad tööd ning metsandus- ja raietööd) ei kehti tööajaseadus, kuid määratud töötundide aluseks on metsanduse kollektiivleping.
- ▶ Töötasu kindlaksmääramine metsatöölise töös.
 - ▶ Tulemustasu või tunnitasu vastavalt tehtud töö mahule.
 - ▶ Palka makstakse iga kahe nädala tagant või kord kuus.
- ▶ Põhipuhkus või põhipuhkuse hüvitis.
 - ▶ Töötaja teenib iga töötatud täiskuu eest vähemalt kaks tasustatud puhkusepäeva.
 - ▶ Lühikese töösuhte korral saab tasulise puhkuse asemel maksta põhipuhkuse hüvitist.
- ▶ Kindlustusettevõtte, kus tööandja on korraldanud töötaja pensionikindlustuse ning kindlustanud töötaja tööõnnetuste ja kutsehaiguste vastu.
- ▶ Võimalik seadusest, lepingust või tavadest tulenev õigus tööandja pakutavale koolitusele.
- ▶ Reisikulude hüvitamise viis.

Mis on kollektiivleping?

Kollektiivleping on tööd määratlev põhileping, mille tingimused on miinimumtingimused. Kollektiivlepingus lepitakse muu hulgas kokku töötasu, tööaeg, haigusraha, kaitseriietus ja transporditoetused. Kollektiivlepingu üldine siduvus tähendab, et kõnealuses valdkonnas peab iga tööandja järgima kollektiivlepingu tingimusi kõigi oma töötajate suhtes. Metsamajandajate kollektiivleping on üldkohaldatav.

Palga määr

- ▶ Töötasu ja palga määramise kriteeriumid on määratletud töölepingus.
- ▶ Metsatöölise töö eest tuleb maksta vähemalt metsamajandajate kollektiivlepingus sätestatud töötasu, mille suurust mõjutavad nt töö raskusaste ja töötasu komponendid.

Kaitseriietus ja kaitsevarustus

- ▶ Kui töötate metsatöölisena mootorsaega või võsalõikuriga, tagab tööandja teile tööks vajaliku kaitseriietuse ja turvavarustuse vastavalt kollektiivlepingule. Samuti on töötaja kohustatud kasutama kaasa antud varustust.

Töötervishoid

- ▶ Töösuhtes olete alati kaetud tööandja korraldatud tervishoiukindlustusega. Selle eesmärk on edendada tervislikku töökeskkonda ja ohutuid töötingimusi ning toetada teie töövõimet.
- ▶ Tööandja võib suunata teid tervishoiukontrolli, kui see on teie tööülesannete või töösuhte kestuse tõttu vajalik.

Head tavad töömaal

- ▶ Ärge jätke metsatööde alale istikuid ja muid jäätmeid.
- ▶ Küsige oma tööandjalt või juhendajalt juhiseid selle kohta, kuhu tuleb töömaalt viia tühjad istikukastid ja praht.
- ▶ Töömaale minnes parkige auto nii, et see ei segaks teisi liiklejaid ning veenduge, et auto alla ei jää kergestisüttivat taimestikku nagu kuiva heina või muru.
- ▶ Töökohale minnes jätke enda/tööandja kontaktandmed auto armatuurlauale, et maaomanik saaks vajadusel teiega ühendust võtta.
- ▶ Olge lahtise tule tegemisel ja suitsetamisel ettevaatlik.
- ▶ **Kui on antud metsatulekahju hoiatus, on maastikul lõkke või muu lahtise tule tegemine keelatud!**
- ▶ Metsatulekahjude ohust hoiatatakse ilmateadete kaudu ja Soome Meteoroloogia Instituudi veebisaidil: www.ilmatieteenlaitos.fi/varoitukset

Istikukaste ja muid jäätmeid ei tohi jätta töömaale ega peita pinnasesse.

Kui on antud metsatulekahju hoiatus, Ei tohi lõkkekohas lahtist tuld teha!

Kui teil on küsimusi, mis jäävad selgusetuks, pöörduge alati oma tööandja või töökaaslaste poole!

Kasulikud lingid

Hermese telefonirakendus (FI, EN, RU, UKR)
<https://hermesapp.fi/en/>

Võsalõikuri tõhusa ja ohutu kasutamise juhend (TTK)
<https://ttk.fi/julkaisu/raivaussahalla-tuottavasti-ja-turvallisesti/>

Välismaise metsatöölise juhend Soomes töötamiseks (TTK) (FI, ET, PL, RU, RO)
<https://ttk.fi/tyoturvallisuus/toimialakohtaista-tietoa/metsaala/ulkomainen-tyovoima-metsatoissa/>

Rakendus 112
<https://112.fi/en/112-suomi-application>

Soome Meteoroloogia Instituudi veebisait, hoiatused
<https://en.ilmatieteenlaitos.fi/warnings>

Tööpakkumised Soomes (FI, EN, RU, UKR)
<https://toitasuomesta.fi/en/etusivu-english/>

Teollisuusliitto (Metsamajandajate kollektiivleping)
<https://www.teollisuusliitto.fi/en/>

Inimkaubanduse ohvrite abistamise süsteem
<https://www.ihmiskauppa.fi/en>

Pinkka – puuliikide määramise juhend, Helsingi Ülikool
<https://pinkka.helsinki.fi/pinkat/#/>

Metsaistutus- ja raadamistöid käsitlev sissejuhatav koolitus on Soomes töötavatele välistöölitele ja tööandjatele suunatud juhend- ja algõppe materjal. Materjal on saadaval soome, inglise, ukraina, vene ja eesti keeles.

Maistraatinportti 4 A, 00240 Helsingi
tapio@tapio.fi
www.tapio.fi

Teollisuus
liitto

METSÄHALLITUS

TORNATOR

YKSITYISMETSÄTALOUDEN TYÖNANTAJAT –
PRIVATSKOGSBRUKETS ARBETSGIVARE R.Y.

Metsäteollisuus

Met
METO – METSÄALAN YRITTÄJÄT

redu

METSÄKOULUTUS
YHDISTÄÄ METSÄALAN KOULUTUSASTEET JA TYÖELÄMÄN TOIMIJAT

METSÄMIESTEN
SÄÄTIÖ

Projekti on rahastanud Metsämiesten Säätiö.
Annetused ja sihtasutuste ühinemised on oluline osa
fondi heategevusliku tegevuse tulemuslikkusest.
Lisateavet vt www.mmsaatio.fi